

POSTANOWIENIE

Dnia 16 maja 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Dariusz Zawistowski (przewodniczący)

SSN Marian Kocon

SSN Maria Szulc (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Z. G.

przeciwko T. M.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 16 maja 2012 r.,

zażalenia powódki na postanowienie o kosztach zawarte

w wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 26 stycznia 2012 r.,

- 1) oddała zażalenie;
- 2) zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 600 (sześćset) złotych tytułem kosztów postępowania zażaleniowego;
- 3) przyznaje ze Skarbu Państwa Sądowi Okręgowemu pełnomocnikowi powódki z urzędu adwokatowi B. C. wynagrodzenie z tytułu udzielenia nieopłaconej pomocy prawnej z urzędu w kwocie 600 (sześćset) złotych podwyższone o stawkę podatku VAT.

Uzasadnienie

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Apelacyjny zasądził od powódki Z. G. na rzecz pozwanego T. M., kwotę 5.400 zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego uznając, że nie zachodzą szczególne okoliczności w rozumieniu art. 102 k.p.c. bowiem powódka prowadziła działalność gospodarczą i była właścicielką nieruchomości, a prowadząc proces od 2003 r. powinna się liczyć z obowiązkiem zwrotu kosztów procesu stronie przeciwnej.

W zażaleniu od tego postanowienia powódka zarzuciła błędne przyjęcie przez Sąd drugiej Instancji, że nie zachodzi szczególnie uzasadniony przypadek w rozumieniu art. 102 k.p.c. i w konsekwencji, niezastosowanie tego przepisu. Wniosła o jego zmianę przez nieobciążanie powódki kosztami postępowania.

W odpowiedzi na zażalenie pozwany wniósł o jego oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Uzasadnienie zarzutów zażalenia sprowadza się do twierdzenia, że sytuacja majątkowa i życiowa powódki jest na tyle szczególna, że w przedmiotowym stanie faktycznym znajduje zastosowanie art. 102 k.p.c.

Zgodnie z art. 102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może nie obciążyć kosztami strony przegrywającej. Przywołany przepis, realizujący zasadę słuszności, stanowi wyjątek od ogólnej reguły obciążania stron kosztami procesu, zgodnie z którą strona przegrywająca sprawę jest zobowiązana zwrócić przeciwnikowi, na jego żądanie, wszystkie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (art. 98 § 1 k.p.c.) - tzw. zasada odpowiedzialności za wynik procesu. Hipoteza przepisu art. 102 k.p.c., odwołująca się do występowania „wypadków szczególnie uzasadnionych”, pozostawia sądowi orzekającemu swobodę oceny, czy fakty związane z przebiegiem procesu, jak i dotyczące sytuacji życiowej strony, stanowią podstawę do nie obciążania jej kosztami procesu (por. postanowienie SN z dnia 13 grudnia 2007 r., I CZ 110/07, niepubl.). Do kręgu „wypadków szczególnie uzasadnionych” należą okoliczności zarówno związane z samym przebiegiem procesu, jak i leżące na zewnątrz. Do pierwszych zaliczane są sytuacje wynikające z charakteru żądania poddanego

rozstrzygnięciu, jego znaczenia dla strony, subiektywne przekonanie strony o zasadności roszczeń, przedawnienie. Drugie natomiast wyznacza sytuacja majątkowa i życiowa strony, z tym zastrzeżeniem, że niewystarczające jest powoływanie się jedynie na trudną sytuację majątkową, nawet jeśli była podstawą zwolnienia od kosztów sądowych i ustanowienia pełnomocnika z urzędu. Całokształt okoliczności, które mogłyby uzasadniać zastosowanie tego wyjątku powinny być ocenione z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 1 grudnia 2011 r., I CZ 26/11, niepubl., z dnia 25 sierpnia 2011 r., II CZ 51/11, niepubl.).

Wbrew twierdzeniom skarżącej Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia dokonał wykładni przepisu art. 102 k.p.c. i zawarł obszerne motywy rozstrzygnięcia w zakresie kosztów procesu.

Powódka uzasadniając celowość zastosowania art. 102 k.p.c. ograniczyła się jedynie do wskazania na swoją niekorzystną sytuację majątkową, podeszły wiek i sprawowaną pieczę nad małoletnim M. G. Jak zostało wykazane dokumentami dołączonymi do odpowiedzi na zażalenie, małoletni jest właścicielem trzech nieruchomości, w tym dwóch mieszkań, które mogą przynosić dochód, a zatem nie można uznać, że sprawowana opieka ma dla powódki wymiar finansowy. Ponadto, mimo przegranej przed Sądem I instancji, powódka zdecydowała się na kontynuowanie procesu, mając świadomość swojej niekorzystnej sytuacji majątkowej oraz znając motywy tego Sądu i wynik procesu karnego. Jak wskazano wyżej, sam stan majątkowy, czy sytuacja finansowa powoda nie stanowi okoliczności wyłącznie decydującej o zwolnieniu od kosztów procesu w pełnym zakresie. O ile bowiem taki stan może uzasadniać zwolnienie strony – całkowicie, lub częściowo – od kosztów sądowych, co wiąże się z zagwarantowaniem jej prawa do sądu, o tyle w przypadku kontynuowania procesu przegranego w pierwszej instancji, strona powinna liczyć się z obowiązkiem pokrycia kosztów obrony strony przeciwnej.

Przyjąć zatem należało, że powódka nie wykazała przesłanek, które uzasadniałyby zastosowanie art. 102 k.p.c. Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. O kosztach

postępowania zażaleniowego w zakresie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce w postępowaniu zażaleniowym przed Sądem Najwyższym, mając na uwadze wartość przedmiotu zaskarżenia tj. 5400 złotych, rozstrzygnięto na podstawie § 2 ust. 3 i § 6 pkt 4 w zw. z § 13 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348), zaś o kosztach postępowania zażaleniowego należnych pozwanemu na podstawie § 6 pkt 4 w zw. z § 13 ust. 2 pkt 2 powyższego rozporządzenia.